

módon rendelkezésünkre állt Korek József méretarányos vázlata (JAM Adattár 87.25). Az érintett területet nem művelik, részben fák, nagyrészt dudva, cserje és bokor nőtte be. A Korek által emlegetett sáncot csak egy ponton lehetett egyértelműen látni: a Szamos felőli végénél. Ez is annak köszönhető, hogy a Szamossal párhuzamosan, a folyótól néhány 10 m-re gyalogösvény fut, amit nem nőtt be a növényzet. Úgy véljük, hogy magán a sáncon inkább fák nőnek, a sánc által bezárt területen pedig a többi növény. Próbáltuk a sánc másik, déli végét is megkeresni, de nem jártunk sikerrel. A lelőhely Olcsvától északra található.

ALMÁSSY KATALIN – ISTVÁNOVITS ESZTER

295. Onga, református templom (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Kö

A templom tatarozását megelőzően falkutatást és régészeti feltárást végeztünk 2003 tavaszán a templomban és közvetlen környezetében. A régészeti feltárást csak a templomépület korábbi részleteinek tisztázására szorítkozott. A kutatás során tisztázódott, hogy a jelenleg téglány alaprajzú épület Ny-i fele magába foglalja a középkori templom két romos periódusát. A templom D-i oldalának falkutatása során előkerült az élszedett csúcsíves kapukeret, két nagyméretű gótikus ablak maradványa és a volt keskeny karzatablak. A középkori hajó magasságát megállapítani nem lehetett, mivel a hajófal felső része K felé fokozatosan roncsolódva jelentkezett. A DNy-i sarkon még 4 m körüli magasságú falak a hajófal keleti végén alig 2 m magasak voltak. A gótikus ablakokat még a templom pusztulása előtt beszűkítették, és vonalukban keskeny résablakokat alakítottak ki. A templomtér belső K-i felében előkerült a szentélyfal, illetve annak falkiszédési árka. A szentélyzáródás formájának pontos megállapítására azonban nem volt mód, részben a területen történt újkori tereprendezések, részben az el nem bontható berendezések miatt. A jelenlegi járószint alatt mintegy 50 cm-rel előkerültek a középkori padló részletei. A templom D-i falának belső felületén feltártuk a középkori karzat gerendafészkeit. Az É-i fal Ny-i szakaszán egyenlő szárú kereszt festése került elő. A templom keleti része a 18. század során épült, a torony modern építmény. A templom történetéből ismert, hogy a 17. század során a török felégette, ekkor pusztulhatott el a beszűkített ablakú periódus, melynek romjait visszabontva épült ki a 18. századi nagyméretű épület.

A gótikus ablakok pusztulása is inkább erőszakos rombolásra, mintsem átalakításra utal. Ez a korábbi pusztulás feltehetően a 16. század második felében történt, mivel 1510-ből ismert, hogy a területen birtokos Rozgonyi-család építkezett a templomnál. A települést és templomát legkorábban a 14. században említik.

KOPPÁNY ANDRÁS – SIMON ANNA

296. Ordacsehi, Bugaszeg (Somogy megye) U, R, B, LT

2003. április 25-én kezdtük meg a M7/S-29 lelőhely nyugati részének feltárást, mely az előzetes terepbejárások alapján mintegy 30 ezer m² területet tesz ki. Ebből november végéig 18 903 m² felületet tártunk fel, melyen 289 objektumot dokumentáltunk, ezen belül 973 stratigráfiai egységet különítettünk el. Érdekes kérdéseket vet fel az a tény, hogy egészen közel már erősen mocsaras a vidék, ami a korábbi időkben még intenzívebben jelentkezhetett, befolyásolva ezzel a letelepedési lehetőségeket.

Eléggé korai bizonyítékai ennek a *neolitikum* időszakába tartozó dunántúli vonaldíszes kerámia népeségének nyomait őrző gödrök, valamint három, feltehetően alapárokként meghatározható objektum. Az egyik szelvényünk keleti, a másik kettő távolabb, annak déli és nyugati szélénél jelentkezett, a korszakba sorolható objektumok elsősorban itt koncentráálódtak és a település valószínűleg mindkét irányba továbbterjedt. Utóbbiak közelében három lekerekített téglalap alakú gödrot észleltünk, melyek valószínűsíthetően építmény funkcióval bírtak, az egyikben egy cölöphellyel (innen egy díszített, belső felületén vörös festésű csótalpas edény is előkerült). Jelentős mennyiségű leletanyagukat középen benyomott kis bütykös fazekak, csuprok, illetve egy későbbi periódust idéző festett díszes kerámiatöredékek képviselik, valamint nagy mennyiségű és különböző méretű pattintott és csiszolt kőeszköz: árák, kaparók, vakarók, vésők, balták.

Ugyancsak a nyugati részen tártunk fel egy valószínűsíthetően ebbe a korszakba sorolható cölöpszerkezetes hosszúházat, minimális leletanyaggal. A szokatlanul nagyméretű cölöphelyek három sorban helyezkedtek el, egymáshoz feltűnően közel, a negyedik sort a nyugati oldalon egyetlen cölöphely képviseli (a többit valószínűleg az erózió pusztította el). A ház maga É-D irányú, kb. 17 m hosszúságú és mintegy 6 m szélességben tudtuk megfogni.

A *rézkort* néhány a Balaton-Lasinja kultúrához sorolható tároló- vagy agyagkitermelő gödör idézi, megelőően szép kerámiaanyaggal (többek között egész korsó is előfordult), valamint a kor fémművességére utaló egész, illetve majdnem egész agyag öntőkanalak. A viseleti elemek közül pedig finoman csiszolt, henger alakú csontgyöngyök és átfúrt csigacsüngő jelentkeztek.

Ennél határozottabban mutatkozik a *korai bronzkor* tartozó Kisapostag-kultúra települése, több hulladék-gödörből is előkerültek a rá jellemző díszítésű edények töredékei, fazekak, tárolóedények darabjai, valamint egy kisméretű trianguláris tör, melynek a három szegecse is megmaradt.

A *középső bronzkorból* a kései időszakba vezetnek át annak a gödörnek a kerámiatöredékei, melyek bekarcolt sraffozású háromszög motívumokból, stilizált kerékábrázolásokból, illetve emberábrázolásokból álló díszítése ugyanezen a lelőhelyen korábban már feltűnt.